

Nr 160.

Av herr **Gabrielsson**, om beredande av ersättning i vissa fall åt personer, som, utan att vara sjuka, isoleras på grund av bestämmelser i epidemilagen eller hälsovårdsstadgan.

Jämlikt epidemilagen den 19 juni 1919 och hälsovårdsstadgan den 10 juni 1919 kan vederbörande hälsovårdsmyndighet ålägga person, som är smittförande eller misstänkes vara det, erforderliga inskränkningar i hans förvärvsverksamhet. För den ekonomiska förlust, som för honom härigenom uppstår, finnes ej någon ersättningsskyldighet stadgad från det allmännas sida. Däremot innehåller epidemilagen stadgande om att nödig smittrening skall bekostas av vederbörande hälsovårdsområde, vilket även äger att, mot utgivande av skäligen ersättning, förstöra gång- och sängkläder samt andra föremål, vilka kunna befaras överföra smitta.

Emellertid har Kungl. Maj:t i vissa fall funnit skäligt att, då ifrågavarande bestämmelser i epidemilagen tillämpats, i en eller annan form lämna ekonomisk gottgörelse åt den, som drabbats av bestämmelsernas tillämpning och på grund härav lidit ekonomisk förlust. Sålunda har en kvinna i I. socken i V. län — som innehaft anställning som mjölkerska vid olika gårdar inom länet, men, på grund av att hon ansågs meddela nervfebersmitta, förbjudits taga befattning med dylikt arbete — efter av länsstyrelsen gjord framställning såsom gottgörelse för henne av omförmälda anledning förorsakad inskränkning i hennes näringsfång tillsvidare under två år av Kungl. Maj:t beviljats ett understöd av 40 kronor i månaden, under villkor att hon under tiden icke toge befattning med tillverkning eller hantering av livsmedel utom för sitt eget behov. Understödet har sedermera förnyats för ytterligare två år. (Kungl. brev den 6 mars 1925.) Även i andra fall har sådant understöd beviljats på likartade villkor. I ett fall — kvinnlig kronisk bärare av paratyfusbaciller — har på enahanda villkor beviljats ett understöd å 600 kronor såsom bidrag för utbildning i annat yrke. (Kungl. brev den 11 juni 1924.) Den ersättning, som från statens sida förekommit, har uteslutande gällt kroniska bacillbärare. Däremot har Kungl. Maj:t avslagit framställningar om ersättning i andra fall. Sålunda har Kungl. Maj:t exempelvis den 17 januari i år avslagit en framställning om ersättning från en handlande, som lidit ekonomisk förlust på den grund, att hans butik under viss tid ej finge hållas öppen till följd av att hans affärsbiträde insjuknat i akut barnförslamning.

Med tillämpning av epidemilagens och hälsovårdsstadgans bestämmelser kunna alltså från det allmännas sida givas ålägganden för smittförande per-

son eller för den, som misstänkes föra smitta, vilka kunna medföra väsentligt intrång i hans näring eller minskning i hans arbetsförtjänst. Underlåtenhet att efterkomma sådant föreläggande är belagt med straff, varom bestämmelser finnas i båda författningarna.

Det synes icke förenligt med rättvisa, att verkningarna av de inskränkningar i en medborgares förvärvsmöjligheter, som sålunda på grund av åtgärder från det allmännas sida kunna påtvingas honom, icke lindras av viss ersättningsskyldighet från det allmännas sida. De åtgärder, som hälsovårdsmyndigheterna äga att uti ifrågavarande avseende vidtaga, äro ju också nästan helt och hållet avsedda för skyddande av ett allmänt intresse — förhindrande av epidemier. Den, som oförskyllt måste bära ekonomiska förluster på grund av åtgärd från det allmännas sida, vilken har allmänt ändamål till syfte, borde av det allmänna i viss utsträckning kunna erhålla gottgörelse.

Sådana synpunkter torde ha gjort sig gällande, när Kungl. Maj:t lämnat ersättning åt kroniska bacillbärare. Konsekvenserna av denna princip böra emellertid icke stanna därvid. Möjligheterna att från det allmännas sida i förevarande avseende erhålla ersättning böra betydligt utvidgas och bestämmas i författning.

Rättvisan och behovet härav hava ofta framträtt. Det kan bl. a. framhållas, att under slutet av år 1935 förekom i vissa delar av Norrland en sjukdom av epidemisk karaktär, som av vederbörande tjänsteläkare uppfattades som difteri på grund av de resultat, som bakteriologisk undersökning av smittproven å ett lasarett givit. Undersökning av proven vid statens bakteriologiska anstalt gav emellertid sedermera vid handen, att difteri ej förelåg i den utsträckning, som de först anställda proven indicerade. På grund härav blevo ett mycket stort antal personer isolerade såsom smittförande och därigenom utsatta för ekonomiska förluster. Att viss ersättningsskyldighet från det allmännas sida i dylika fall borde föreligga, synes självklart.

Det kan för övrigt framhållas, att i viss lagstiftning har den principen gjort sig gällande, att den, som på grund av tillämpning av ifrågavarande bestämmelser i epidemilagen avstängts från utövning av sin befattnings, härigenom icke skall bli ekonomiskt lidande. Sålunda skall exempelvis avlöning till lärare för den tid undervisningen måst inställas på grund av rådande smittsam sjukdom bland människor eller husdjur utgå med samma belopp, som om undervisningen bedrivits i eljest bestämd omfattning (k. kungörelsen 16 september 1918 angående avlöning åt lärare vid folk- och småskolor samt statsbidrag till sådan avlöning, § 9). Även för andra kategorier av statens befattningshavare finnas likartade bestämmelser. Det får anses rättvist, att samma synpunkter få taga sig uttryck, även då det gäller övriga medborgare.

Slutligen vill jag betona, att de principer i förevarande avseende, som jag anser böra allmänt bli gällande, fastslagits i författningarna rörande bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar. I epizootilagen den 12 april 1935, 8 §, stadgas sålunda: »Ersättning av allmänna medel för kostnad eller

förlust, som föranletts av stadgande i denna lag eller enligt densamma meddelade bestämmelser, utgår jämlikt föreskrifter, som Konungen utfärdar.» Dylika föreskrifter äro intagna i Kungl. Maj:ts kungörelse den 12 april 1935. I denna kungörelses 8 § finnas utförliga föreskrifter om ersättning av statsmedel. Särskilt må i detta sammanhang observeras vissa bestämmelser i paragrafens moment 8. Här stadgas: »Påbjudes vid bekämpande av sjukdom, som i denna kungörelse avses, isolering av område eller annan dylik åtgärd och vållas någon därigenom väsentlig intrång i näring eller avsevärd minskning i arbetsförtjänst, kan, om Kungl. Maj:t finner skäl sådant medgiva, ersättning därför beredas honom av allmänna medel.»

Det synes vara inkonsekvent, att möjligheterna att av allmänna medel erhålla ersättning för personliga förluster, uppkomna på grund av vissa åtgärder från det allmänna, skulle vara ojämförligt mindre, då det gäller epidemiska sjukdomar än epizootiska.

På grund av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte,

dels verkställa utredning om beredande av ersättning från det allmännas sida, då person på grund av stadgandena i epidemilagen eller hälsovårdsstadgan blir, utan att vid åtgärdens vidtagande vara sjuk eller sedermera insjuknar, underkastad sådan isolering att han lider intrång i sin näring eller minskning i sin arbetsförtjänst,

dels ock för riksdagen framlägga de förslag i ämnet, som utredningen kan föranleda.

Stockholm den 22 januari 1936.

N. Gabrielsson.
